

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, **इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन समूह)**, कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी (उपसचिव वा सो सरह पद)को खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा
भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००
पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		विश्लेषणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
			विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथमपत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीयपत्र सेवा, समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रुपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रुपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीयपत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीयपत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकताअनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- यस भन्दा अगाडि लागू भएको माथि उल्लिखित समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०६१ ।८ । १८ गते
- प्रथम पत्र खण्ड (क) परिमार्जन मिति २०६४ । ६ । १७ गते

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन समूह), कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी (उपसचिव वा सो सरह पद)को खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क - ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- १.३ नेपालको वर्तमान संविधान

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
- २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
- ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

४. विकासका आयामहरू

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
- ४.२ विकासमा जनसहभागिता
- ४.३ आवधिक योजना
- ४.४ दिगो विकास
- ४.५ विकेन्द्रीकरण
- ४.६ गरीबी निवारण
- ४.७ सुशासन
- ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.९ जनसंख्या र बसाइँसराई

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानुनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यस्को बनोट

- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू ।

५ समाप्त ५

लोक सेवा आयोग
नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन समूह), कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी (उपसचिव वा सो सरह पद)को खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अंक:- ५०

१. जलश्रोत सम्बन्धी
 - १.१ जलश्रोत ऐन, २०४९
 - १.२ जलश्रोत नियमावली, २०५०
 - १.३ National water Resources strategy, 2002
 - १.४ National Water Plan (Irrigation Sector), 2005
२. सिंचाई सम्बन्धी
 - २.१ सिंचाई नीति, २०६०
 - २.२ सिंचाई नियमावली, २०५६
 - २.३ सिंचाई विकास सम्बन्धी चुनौतीहरू
 - २.४ मर्मत संभार तथा संचालन नीति निर्देशनहरू
 - २.५ निजी क्षेत्रको सहभागिता सम्बन्धी अवधारणा
 - २.६ सिंचाई विभागको सांगठनिक विश्लेषण तथा सुधारका सम्भावनाहरू
 - २.७ Agriculture Perspective Plan, 1995
 - २.८ चालू आवधिक योजना
 - २.९ Irrigation Master Plan, 1990
 - २.१० सिंचाई विभागको कार्यविधि, २०६१
३. वातावरण सम्बन्धी
 - ३.१ वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४
४. विविध
 - ४.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
 - ४.२ नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा (गठन समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति सम्बन्धी) नियमावली, २०५१
 - ४.३ नेपाल इन्जिनियरिङ्ग परिषद ऐन, २०५५
 - ४.४ आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४
 - ४.५ सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४
 - ४.६ जग्गा प्राप्ती ऐन, २०३४
 - ४.७ विकास समिति ऐन, २०१३
 - ४.८ स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६
 - ४.९ पुनर्वास नीति
 - ४.१० सार्वजनिक निर्माण सम्बन्धी निर्देशिका, २०५८

५ समाप्त ५

लोक सेवा आयोग
नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन समूह), कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी (उपसचिव वा सो सरह पद)को खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

Sample Questions

खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

१. नेपाल ईन्जिनियरिंग परिषद ऐन २०५५ मा परिषदमा दर्तागर्ने र दर्ताबाट नाम हटाउन सक्ने सम्बन्धमा के कस्तो व्यवस्था छ ? उल्लेख गर्नुहोस । यो व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन के कस्तो व्यवस्था गर्नुपर्ला सविस्तार वर्णन गर्नुहोस ।
२. वर्तमान परिप्रेक्षमा सिंचाइ विकास सम्बन्धी चुनौतीहरुवारे उल्लेख गर्नुहोस । यी चुनौतीहरु निरूपण गर्न सिंचाई विभागबाट के कस्ता थप प्रयास हुनुपर्दछ सविस्तार वर्णन गर्नुहोस ।
३. "Conjunctive Use Of Water " भन्नाले के बुझ्नुहुन्छ ? नेपालमा सिंचाई योग्य जमिनमा वर्षेभरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन स्यालो टयुबवेल र ड्रिप टयुबवेलको प्रभावकारिता बारे विवेचना गर्नुहोस । पानी कम भएको क्षेत्रमा वर्षेभरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन "Conjunctive Use Of Water " को प्रभावकारिता कसरी आकलन गर्नुहुन्छ सविस्तार वर्णन गर्नुहोस ।
४. सिंचाई विभागको हालको संरचना र कार्यक्षेत्रको सविस्तार वर्णन गर्नुहोस । भविष्यमा कस्तो संरचनाको आवश्यकता पर्ला प्रस्ताव गर्नुहोस ।
५. "साना सिंचाईहरुको बिकाशले मात्र Sustainable Irrigation Development हुन सक्दछ " यस संग सहमत हुनुहुन्छ । तर्क सहित पक्ष तथा विपक्षमा सविस्तार उत्तर लेख्नुहोस ।